

ШОЪЛ ТАВЫСЫ

РЕСПУБЛИКАЛЫК
ЯМАГАТ-ПОЛИТИКАЛЫК ГАЗЕТА

ГОЛОС СТЕПИ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

№ 44 (8628)

3 НОЯБРЬ

2016 йыл

КИШИ ЮМА

КАРАША АЙЫ

1931-нши йылдан алып шыгады

ЕТИМИС

Ана тилди суыйип, баалап болув

Бу хабар тек район савлай республикамызга яшавшыларына тувыл, суыйинишли болды. Бизим

ногай кызларымыз Нариман авыл орта мектебининь ногай тилден окутувшысы Насипхан Заурбековна Джумаева эм А-Х. Джанибеков атындагы мектебинь 7-нши класс окувшысы Айлин Аджиева (суьвретте) тек оьз милетимиздинь тувыл, савлай Дагестан Республикасынынь вьакили болып, Москва каласында, 2007-нши йылдан алып, Россия халкларынынь тилин, маданиятын саклар, оьрлендирер мырад пан уйгынланып озгарылатаган тувган тил сабагыннан окутувшылардынь савлайроссиялык мастер-классларында ортакшылык этилер.

Бу йыл шара «Россия

халкларынынь этномаданият оьрленуьви эм россия миллетлерининь бирлигин беркитуьв» целевой программасы ишинде оьткерилди. Шара катнасувшылары базластынь бир неше кезегин оьттилер. Элбетте, мунда Россиядынь энь ийги окутувшылары эм окувшылары ортакшылык этилер. Солардынь ишинде бизим талаплы, билимли кызларымыз Айлин – биринши, Насипхан Заурбековна Джумаева – экинши орынларга тийисли болдылар. Кызлардынь оьнерлери буьгуьн оьрде. Келеекте де сол миллетиньиз уьшин сондай оьктеминьиз, оьнериньиз тек йогары коьтерилсин.

Г. КУРГАНОВА.

Кутлавлар

Оьрметли дагестанишлар!

Сизди Россиядынь бас патшалык байрамларынынь бириси – Халк бирлигининь куьни мен кутлайман.

Бу байрам Россиядынь янъы тарихиндеги янъы байрамлардынь бириси болса да, онынь тамыры теренге, элимиздинь авьелги тарихининь данъклы йылларына кетеди. 1612-нши йылдынь 4-нши ноябринде гражданин Кузьма Минин мен князь Дмитрий Пожарский туьзген халк ополчениеси Москвады поляк интервентлериннен босаткан. Соьйтип, халк бирлиги патшалыгымыздынь армаган оьрленуьвине, онынь бойсынамаслыгына, енъилмеслигине, уллы элге айлануьвине тувра йолды ашкан. Аьлиги енъил тувыл заманларда да Россия халкларынынь бирлиги, дослыгы, кардашлыгы онынь аьлиги яшавын ийгилендируьвге эм ярык келеектегисине берк негиз болагына шексинмеймен.

Аьр бириньизге бу ийги байрам куьнинде эмишликти, тил бирликти, ден савлыкты, янъы уьстинликлерди, наьсипти йорайман.

В. Деревянко,

ДР-нынь Сырт территориаллык округындагы ДР Аькимбасынынь Толы ыхтыярлы вьакили.

Сыйлы дагестанишлар!

Сизди Россия Халк бирлигининь куьни мен кутлайман! Бу байрам бизим аьр биримизге баалы болган бирлесуьвдинь эм кардаш-дослыктынь, миллетлер ара тынышлыктынь эм Тувган Элге суьйимликтынь, ян-коьнъил яктан эркин оьрленуьвдинь байлыкларынынь аян белгиси. Россияда патшалык байрамлары коьп, ама бу байрамнынь элимиз уьшин айырым тарих маьнелиги бар. Халк бирлик куьни бизим баьримизге де уллы тарихимиз, парахатлы аьлигимиз эм савьлели келеектегимиз бен байланысымызды сезбеге амал бередиди. Келинъиз, бизим ян-коьнъилимиз ортак эм бизим куьшимиз бирлигимизде экенин эскерейик.

Эш бир ким де бир заманда да бизим халкымыздынь ян куватын бузбасын деп айтпага суьемен, неге десе аьр бир аьдем тынышлыкты эм кавгасыз, коьзяссыз ийги яшавдынь болганын куьсейди. Баьриньизге де наьсипти, суьйимликти, мол берекетти эм энъ де маьнелиси, берк ден савлыкты йорайман!

Э. Карагичиев, «Бабаюртовский район» МО аькимбасы.

Сыйлы Ногай район яшавшылары!

«Ногайский район» МО администрациясы эм Депутатлар йьйыны Сизди патшалык байрамы – Халк бирлигининь куьни мен кутлайды.

Россия патшалыгында бу байрам бек уьйкен маьнели болады. Сол, россия тарихининь айырылгысыз кесеге, туьрли миллетлердинь тыпакласуьвин, Аталыкка аалалыкты коьрсеткен, байрам болады. Аьр заманларда да россиянишлар ийгерлик пен, эрлик пен тувган элди коршалавга шыкканлар, социал-экономикалык потенциалын оьстируьвге куьш салып келген. Дайым элди ийги кепте данъклатпага суьйгенлер.

Россия дайым аьдетлерге бай эл болып келеди. Оьмирден-оьмирге, несилден-несилге элге уьйкен суьйимлик касиети, миллет тарихине, ата-бабаларымыздынь, туьрли йыларда озган соьгысларда эткен, ийгитликлерине сый коьшип келеди. Буьгуьнлерде бизим граждандык макулласуьвмыз элимиздинь келеектегисине себеplik этеди. Тек биргелесип, кайсы кыйынлыкты да оьтпеге боламыз. Биз оьзымиздинь уллы тарихимиз бен оьктемсип, анъ-акыл яктан сезимлеримизди оьстирмеге борышлымыз. Аталыгымызга тийисли кепте аьрекетимизди юритпеге керекпиз.

Сизге берк ден савлыкты, сенимлериньиз аклансын, яшав бойынша туватаган маьселелерди акыллы кепте шешкенинъизди, ян тынышлыгын йорайман.

К. Янбулатов, «Ногайский район» МО аькимбасы.

Аявлы ердеслер!

Сизди 4-нши ноябрь – Халк бирлигининь куьни мен кутлайман.

Россия тарихининь яркын бетлеринде Аталыгымыз уьшин кыйынлы куьнлерде онынь коьп миллетли халкларынынь бирлиги бизге неше кере де шапкан явды енъмеге тувра йолды ашкан. Сол ок халк бирлиги соьгыслардан сонъгы тынышлы йыларда да элимиздинь ямагат-политикалык, социал-экономикалык оьрленуьвине, маданият-тарих асабалыгын саклава себеplik эткен. Биз энди де оьрметли ясуьйкенлеримиздинь акылына, яшав сулыбына, аьдетли динлеримиздинь гуманизм йосыкларына, халкларымыздынь юзьйыллык дослыгына таянып, уьйкен етимислерге етисеегимизге соьз йок.

Сизинь баьриньизге де байрам куьнинде эмишликти, парахатлыкты, берекетли оьмирди, илгери оьрленуьвди йорайман.

А. Зимин, «Тарумовский район» МО администрациясынынь аькимбасы.

4-нши ноябрь – ХАЛК БИРЛИГИНИНЬ КУЬНИ Тыпаклыгымыздынь, баьтирлигимиздинь асыл белгиси

Россия Федерациясынынь янъы тарихине патшалык байрамы эсабында киргистилген 4-нши ноябрь Халк бирлигининь куьни 2005-нши йылдан алып белгиленеди. Бу байрам Россия тарихининь маьнели сондай оьзгериси – 1612-нши йылда Москвады поляк баскыншыларыннан босатувдынь сыйына эм Кудайдынь Анасынынь Казань иконасы куьнине деп токтастырылган.

2004-нши йылдынь 16-ншы декабринде РФ Государстволык Думасы «Аьскершилик данъкынынь куьнлери (Россиядынь Енъуьв куьнлери) акында» деген Федераллык законьна туьзетуьвлер киргисткен. Сондай туьзетуьвлердинь бириси – ол Халк бирлигининь куьни деп аталган янъы байрамды киргистуьв, дурысында патшалык тыншаюв куьнин 7-нши ноябрьден коьшируьв эди. Аналитиклердинь коьбисининь ойына коьре, сондай коьшируьвдинь бас себеби тыншаюв куьннинь Октябрь Социалист революциясыман байланысын тайдырув болады. Ога дейим 1990-ншы йыларда бу куьнди Халк ярасув куьни деп те туьрленткен эдилер. Аьлиги заманда 7-нши ноябрь куьни Россия аьскершилик данъкынынь куьни деп токтастырылган. Сол куьн 1941-нши йыл 7-нши ноябрьде Москвада Кызыл майданда Уллы Октябрь Социалист революциясынынь 24-нши йыллыгынынь сыйына аьскер парады оьткерилген.

Янъы байрам акында закон проектининь анълатув кагытында булай деп язылган эди: «1612-нши йылдынь 4-нши ноябринде

Кузьма Минин мен Дмитрий Пожарский етекшилик эткен халк ополчениеси Китайкалады соьгысып алганлар, соьйтип Москвады поляк баскыншыларыннан босатканлар. Олар асылына, дин тутуьвине эм ямагатта туткан социаллык орынына карамастан, савлай халктынь баьтирлигининь эм тыпаклыгынынь уьлгисин коьрсеткенлер. Сонъында, патша заманында Москвада Кызыл майданда Кузьма Минин мен Дмитрий Пожарскийге уьйкен эстелик салынган. Соннынь эстелигининь табанында «Гражданин Мининге эм князь Пожарскийге разы болган Россия» деп язуьвлы. Бу атаклы эстеликти элимиздинь аьр бир гражданини биледи демеге боламыз. Ол патшалыгымыздынь бас эм энъ белгили тарих эстеликлерининь бириси.

Соны ман 4-нши ноябрь куьни янъы Россиядынь бас патшалык байрамлар санына кирип барады. Сол куьн сав элимиз бойынша байрам кыдырувлар, концертлер, театр коьринислери эм спорт шаралары оьткериледи. Россия калаларында политикалык партиялары эм ямагат козгалыслары митинглер, юрислер эм саваплык акцияларын уйгынлап озгарадылар. Болса да, Халк бирлигининь куьнине багысланган, бас байрам шаралары Нижний Новгородта эм Москвада Кызыл майданда оьтедилер.

Россиядынь Халк бирлигининь куьни мен байланыста савлай халкымызды, аьр бир авылдасымызды кутлаймыз. Баьриньизге де шат байрам коьнъилди, янъы илгери уьстинликлерди, аьелинъизде, уьйинъизде татымлыкты, эмишликти, наьсипти, ден савлыкты эм узак оьмирди йораймыз!

Маьнели закон проектлери кабыл этилинген

Яньыларда Махачкалада Дагестан Республикасынын Халк Йыйынынын алтыншы шақырувынын экинши сессиясы болып озган. Сессиядын куллыгында РФ Государстволык Думасынын депутатлары Валерий Газзаев, Гаджимет Сафаралиев, Юрий Левицкий, ДР Халк Йыйынынын депутаты, федераллык, республикалык власть органларынын, ямагат организацияларынын ваькиллери катнастылар.

Сессияды ДР Халк Йыйынынын Председатели Хизри Шихсаидов ашты эм юритти. Сессияды баслаятып, Х.Шихсаидов республикадан сайланган депутат В.Газзаевти элимиздин йогары законодательлик органына сайланувы ман кутлады.

Муннан сонъ сессиядын куьн йосыгына коьре, ДР Халк Йыйынынын Законодательство, законшылык эм патшалык курылыс бойынша комитетинин председатели Фикрет Раджабов мировой судьяларды беркитуьв акында билдирди. Баьри 11 кандидатуралар бойынша тийисли аьнлатуьвлар этилинди. Депутатлар солардын баьрисин де хош коьрдилер.

Республика парламентарийлери «Дагестан Республикасында коьп квартиралы уйлердеги ортак муьлкке капремонтты оьткеруьвди уйгынлав акында» деген ДР законынын 6-ншы статьясына туьрленислер киргистуьв акында» деп аталган заман талаплавларына келисли законопроекти оьластылар. Бу закон проекти бойынша ДР Халк Йыйынынын Курылыс, турак уй-коммуналлык хозяйствосы, коьлик эм байланыс бойынша комитетинин председатели Мурат Мамаев билдируьв этти. Ушыны ман да айтылган закон проекти бек маьнели, айырым эс беруьвди талаплайды,

неге десе аьлиги кризисли аьллерде, баьри затларга, сонын санында ЖКХ тарифлерине де баалардын оьсип баратаган заманында коьп дагестаншыларга енйил тувыл. Сол себептен бизикиндей дотационлы регионда яшавшыларга этилинетаган коммуналлык онъайлыкларына баьри затгы да шеге берип янаспага керек. Депутатлар бу закон проектин ойласып болып, тамамлав карарын кабыл эттилер.

Соны ман бирге сессияда «Дагестан Республикасында коррупцияга карсылык этуьв акында» деген Дагестан Республикасынын законына туьрленислер киргистуьв акында» деп аталган закон проекти де биринши оькылуьвда ок кабыл этилинип алынды. Бу закон проекти коррупцияга карсылык этуьв тармагында ортак бир патшалык политикады канагатлавга эм РФ Президенти мен кабыл этилинген нормативли ыхтыяр актларды эсапка ала берип, патшалык йорыкластырув аьрекетин армаган ийгилендируьвге каратылган. Сонын акында депутатларга Коррупцияга карсылык этуьв сораьлары бойынша ДР Аькимбасынын эм Оькиметинин администрациясынын управление начальниги Ибрагим Ибрагимов аьнлатув этти.

Сессияда ортага салынып

ойласылган документлер арасында «Пенсияга социаллык косымша тоьлевди белгилев уьшин 2017-нши йылга Дагестан Республикасындагы пенсионердин ашав-яшавынын энъ киши оьлшеминин кадерин токтастырув акында» деп аталган закон проекти де социаллык ягыннан маьнели эди. ДР Ис эм социаллык оьрленуьв министринин орынбасары Мурад Казиев бу закон проекти бойынша билдируьвин этти. Онынъ сози мен, 2017-нши йылга деп белгиленген пенсионердин энъ киши ашав-яшавынын оьлшеми 2016-ншы йылдагы потребительлер дорбасынын баасы эм 2017-нши йылга потребительлер баалар индексинин прогноз белгилери негизинде эсапланган. Тийисли консультациялардан сонъ пенсионердин энъ киши ашав-яшавынын яньы оьлшемин токтастырув акында карар кабыл этилинди.

Муннан сонъ бу маьнели темады ДР Халк Йыйынынын Савлык саклав эм социаллык политикасы бойынша комитетинин председатели Висампаша Ханалиев армаган бардырды. Ол бу закон проекти экинши оькылуьвда аьзирленип турганда, ДР Халк Йыйынынын депутаты Сейфула Исаковтан дагестан пенсионеринин энъ киши ашав-яшав оьлшемин 2017-нши йылга 8010 маьнеттен 8374 маьнетке дейим оьстирмеге кереги акында туьзетуьв туьскенин аьнлатты. Комитет бу туьзетуьвди макул коьрген. Соны ман республика пенсионерлери уьшин бу маьнели закон проекти де кабыл этилинген.

«Единая Россия» фракциясынын етекшиси сайланган

Дагестан Республикасынын Халк Йыйынынын 2-нши сессиясы кутылган сонъ республика парламентинин етекшиси Хизри Шихсаидовтынъ басшылыгы ман «Единая Россия» партиясынын фракциясынын йыйыны болып оьткен.

Депутатлар Дагестан Республикасынын алтыншы шақырувынын Халк Йыйынындагы «Единая Россия» партиясынын фракциясынын етекшисин эм онынъ орынбасарын сайлав акында сораьды ойласканлар. Ясыртын тавыслав тамамлары бойынша фракция етекшиси этилинип ДР Халк Йыйынынын Председателинин биринши орынбасары Сайгидахмед Ахмедов сайланган.

Оьзининъ шыгып соьйлевинде С.Ахмедов Дагестан Республикасынын Аькимба-

сы Рамазан Абдулатиповка, ДР Халк Йыйынынын Председатели Хизри Шихсаидовка, республика парламентинин депутатларына ога этилинген сеними уьшин разылыгын билдирген эм депутатларды парламенттеги баска фракциялар ман бирге сайлавшылар оларга тапшырган наказларды эске алып, республика онъайлыгы уьшин куллык этпеге шаьырды.

Оннан сонъ фракция етекшиси С.Ахмедовтынъ кенъеси мен «Единая Россия» фракциясынын етекшисинин орынбасары этилинип ясыртын тавыслав ман Марина Котенко сайланган.

Х.Шихсаидов «Единая Россия» фракциясынын агзаларына парламент аьрекетинде уьстинликлерди эм етимисли куллык этуьвди йораган.

МАДАНИЯТ ЯШАВЫ

Депутат пан йолыгыс

Яньыларда Дагестан Республикасынын Маданият министерствосында Россия Федерациясынын Федераллык Йыйынынын Государстволык Думасынын депутаты Юрий Левицкий маданият министри Зарема Бутаева эм маданият учреждениелеринин ведомстволык етекшилери мен йолыгысты. Йолыгыстынъ басында Ю.Левицкий «Единая Россия» партиясыннан 9 депутат сырасында ога етинши шаьыруьвдынъ Государстволык Думасында дагестан ериннен депутат болмага йогары сеним эткенлерине дагестан сайлавшыларга, соны ман Дагестан Республикасынын Аькимбасы Рамазан Гаджимурадович Абдулатиповка онынъ кандидатурасын яклаганы уьшин уйкен савбол айтты. Йыйылганларга ол аьр бир депутат оьзининъ сулыбына таянып, Государстволык Думасында уйкен оьлшемде оьзи пайда аькелмеге болган комитетти сайлайды. Юрий Андреевич болса, Маданият бойынша комитетин сайлаган, сога коьре, ол оьзининъ биринши депутатлык йолыгысын ДР Маданият министерствосында этти.

Йолыгыста маданият тармагындагы маьселелер акында айтылды: министерство эм муниципаллык маданият учреждениелерининъ катнастарын яньыдан кайтарув, «Лезгинка» патшалык ансамбли уьшин биув уйин курув эм сондай баскалар.

Юрий Левицкий баьри маслагатларды да уйкен эс берип тынълады. Ол мунда коьтерил-

ген коьп сораьлар савлай россия маданият тармагына келисли экенин, сога коьре, олар Государстволык Думадынъ законопроектлеринде каралуьвга аьзирленгенин белгиледи.

Юрий Левицкий Государстволык Думасынын Маданият бойынша комитетинин председатели Станислав Говорухинди маданият тармагында Рамазан Абдулатиповтынъ баславы ман республикада этилинген уллы куллык пан таныстырды, бас деп Россия халкларынынъ аьдетли маданият орталыгын, элимизде бир ялгыз Поэзия театрынынъ курылуьв акында. Бу сулып пан баска регионлар ман да боьлиспеге болады. Комитетте уйкен кызыксынуьв ман Дербенттинъ 2000 йыллыгын озгарув акында билдируьвди тынъладылар.

Маданият министри З.Бутаева эм «Лезгинка» ансамблининъ етекшиси Д.Магомедов депутатка йолыгыс уьшин, республикада маданияттынъ оьрленуьв сораьларына эс эткени уьшин разылыгын билдирдилер эм ога депутат аьрекетинде уйкен уьстинликлер йорадылар.

Белгиленген йолыгыста ДР Халк Йыйынынынъ депутаты А.Безрукова, маданият министрининъ орынбасарлары М.Гаджиев эм М.Мугадова, Дагестан маданият учреждениелерининъ етекшилери, Лак театрынынъ художестволык етекшиси Б.Магомедгаджиева, Орыс театрынынъ художестволык етекшиси С.Тулпаров эм баскалар катнастылар.

Сессия озаяк

2016-ншы йылдынъ ноябрь айынынъ 10-нда эртенги 10 саьатте «Ногайский район» МО Депутатлар йыйынынынъ 34-нши сессиясы озгарылаяк. Онынъ ис куьнделигинде тоь-

мендеги сораьлар каралаьк:

- «Ногайский район» МО Уставын (туьрленислер киргистилген кебинде) кабыл этуьв.
- Туьрли сораьлар.

ЙИГИТЛИК

Оьлимсизликке абыт

Бизим элимиз – Россия – баьтирлерининъ эли. Оьмирлер бойынша элимиз олар ман оьктемсиди, эсинде саклайды, уьзилген яшавлары уьшин кайгырады. Элимиздинъ баьтирлери элин, исин, намысын оьз яшавыннан йогары коьрип оьлимсизликке абыт аладылар.

Озган юма савлай республикамызда Россия Баьтири Магомед Нурбагандовтынъ эстелигине багысланган шаралар туьрли оькув ошакларында уйгынландылар. Солай ок Кадрия атындагы школадынъ 8-нши классларынынъ класс етекшилери Айшат Даирова эм Гульфира Аджимуллаева класс саьатин озгардылар.Шарага «село Терекли-

Мектеб» СП МО аькимбасы З.Аджибайрамов, школа директоры А.Акимова шаьырылдылар.

Деристе оькувшылар полиция лейтенанты М.Нурбагандовтынъ яшавы, ызгы куьни,онынъ атын оьлимсиз эткен йигитлиги акында хабарладылар, ятлавлар оькыдылар. Деристе компьютер аркалы Россия Баьтири М.Нурбагандовтынъ оьлимнинъ коьзине коркпай карап, «Исленьиз, кардашлар!» – деген энъ ызгы соьзлерин айткан мезгили коьрсетилди. Ол соьзлер ыхтыяр саклав органларынынъ куллыкшыларына, савлай элимиздинъ ясларына 21-нши оьмирдинъ энъ де уллы явы – терроризм мен

куьресуьвде шаьырув болып калды. Тагы да компьютер аркалы онынъ ата-анасы Россия Президенти В.Путин мен йолыгыскан мезгили де коьрсетилди.

Деристинъ конагы З. Аджибайрамов та оькувшыларга оьз маслагат соьзлерин айтты. Ол балаларды бас деп ийги оькымага эм уйкенлерди сыйламага шаьырды.

– Магомед Нурбагандовтынъ йигитлиги бизим дагестаншылардынъ сыйын коьтерди. Дагестаншылар акында баскалай, ийги яктан айтып басладылар. Аьр бир ыхтыяр саклав органларына ислеьмеге келген аьдем элине, ерине алал болмага ант береди. Магомед берген антын оьлимнен коркпай ыслап билди. Дагестан халклары – бир уллы аьел. Биз оькыган йылларда бир де миллет яктан айырым айтылмаганмыз, дайым да дагестаншылар деп оьктемсип айтатаган эдик, – деди ол.

Россия Баьтирининъ эстелигине багысланган дерис балалар уьшин, оларды патриот яктан тербиялавда бек маьнели болды.

Н. КОЖАЕВА.

Суьвретте: *йигитлик дерисиннен коьринис.*

«ШОЪЛ ТАВЫСЫ» ГАЗЕТАСЫНА 85 ЙЫЛ ТОЛАДЫ

ЙЫЛЛАР ЭМ ЙОЛЛАР

(Повестьтен уьзик)

Озган оьмирдинъ сексе-нинши йылларында алдын-гы «Шоьллик маягы» газета-дынъ редакциясында язата-ган аьдемлер болып, яшав-дынъ бай сулыбын йыйган, халк арасында абырайлары бар аьдемлер куллык этета-ган эдилер.Эсиме эм юре-гиме дайымга кирип калган ис йолдасларымнынъ акын-да хабарымды ногай тилин терен билетаган, газетадынъ куллыгынынъ сырларын ийги анълайтаган, белгили язувшы эм шаир Куруптур-сын Баший улы Оразбаевтен басламага суьмен.

Куруптурсын Баший улы газетага бай ногай тил мен уста язылган салдарлы макалалар энъ де коьп язатаган аьдем болса да, редак-циядынъ кабинетлеринде онынъ сеси энъ де аз шыга-таган эди. Куллыкта онынъ, биревге ашувланып, кыш-кырып соьйлегенин эсиме туьсирип болмайман. Булай хабарласканда да ол, тавы-сын коьтермей, сабыр соьй-лейтаган эди.

Макала язып турганда, бир соьздинъ маьнесин яде онынъ макалада тийисли ерге келисетаганын сораяк болсак, баьримиз де Куруп-турсын Баший улына бара-таган эдик. Ким келсе де, ол бизге шыдамлы кепте коь-мек этетаган эди: соьздинъ яде тилдинъ бизди кызык-сындыратаган баскалы-гы акында аьр кайсы яктан толы кепте явап беретаян эди. Сол заман оннан тил яктан болсын, газета куллы-гы яктан болсын, тийисли билим алып, байып кайтата-ган эдик.

Солай ок оьрметли язув-шымыз эм журналистимиз Куруптурсын Оразбаевтинъ аьдемшилигин де, сав аьдем болганын да белгилеме-ге суьмен. Соны экевимиз ара мунавдай болган ис аян ыспатлайды деп ойлайман. Куруптурсын Баший улы-на ногай язувшыларынынъ эм шаирлерининъ ортак йыйынтыгын туьзбеге тап-шырылган эди. Ама сол кул-лыкты ызына еткергенше ога эмленмеге, санаторийге кетпеге керек болды. Сана-торийге кетеектен алдын Куруптурсын Баший улы мага хат язып калдырып-ты. Онда ол мага, оьзи этип

уьлгирмеген, эки-уьш шаир-динъ ортак йыйынтыкка кирмеге керек ятлавларын, ол заманлардагы портатив-ный печатный машинкеден урып, аьзирлемеге, соларды оьзи аьзирлеген кол язбалар-га косып, баспага йиберме-ге тилеп языпты эди. Баспа ман келисуьвди де (договор-ды) меним атыма язаягын билдирипти эди хатында. Мен ясуьйкеним айткан зат-лардынъ баьрин де эттим, (олай уьйкен куллык та туьыл эди) эм колязбаларды баспага йибердим. Йыйын-тык баспаланып шыккан сонъ, мен баспадан доьрт юз маьнеттен артык акша алдым. Сол йылларда ол бек уьйкен акша эди. Агавымыз-дынъ баспа ман келисуьвди меним атыма язарман деге-ни сол экен: йыйынтыкты савлайын да мен туьзгендей этип саналыпты экен. Кул-лыктынъ коьбисин Куруп-турсын Баший улы оьзи эткен эди. Куруптурсын-агавым баспа ман кели-суьвди меним атыма яздыр-май, «етиспейтаган ятлавл-ларды машинке мен урып, колязбаларды баспага йибе-ре коярсынъ» деген болса да, мен онынъ тилегин бир авыз соьзи мен, ерге туьсир-мей этеек эдим. Мен онынъ тилегин эш бир соьзсиз эте-егимди Куруптурсын Баший улы оьзи де бек аьруьв биле-таган эди. Ама сога да кара-май, баспа ман келисуьвди оьзин койып, меним атыма

кайтадан яздырган. Онынъ соьйтип эткени оьрмет-ли язувшымыздынъ кайдай сав аьдем болганы акын-да меним эсимде буьгуьн-ге дейим сакланады. Тек сол акшады алган сонъ, сыйлы ис йолдасыма бир сисе ара-кы сама алып ювмага эсиме келмегени уьшин буьгуьн-ге дейим аькис болады. Ара-кы алып иширтпедим деге-ним, оьрметли язувшымыз ишките амырак аьдем бол-ганнан туьыл: бириншилей, ол заман баьри зат та аракы ман эсапланатаган эди, экин-шилей, мен ога акша берген болсам да, ол алмаяк эди.

Сыйлы ясуьйкенимиз бен байланыслы тагы да бир исти эсиме туьсирмеге суье-мен. Сол йылларда Куруп-турсын Баший улы редак-тордынъ орынбасары болып ислейтаган эди. Бир куьн мага ис мезгилинде оьзим-нинъ байыр бир куллыгым-ды бажармага амалсыз керек болды. Сол куьн редактор бир якка кетип, К.Оразбаев редактордынъ орынына кал-ган эди. Сол куллыкты ери-не еткеруьв уьшин уьш маь-нет те керек эди. Уьш маь-нет, шынтылай да, юбанмага туьыл, куллыкты битирмеге керек эди.

К.Оразбаев эм газета-дынъ партия яшав боьли-гининъ заведующий Муса Аджигайтар улы Отаров (онынъ акында тоьменде айырым хабар болаяк) экеви бир кабинетте олтыратаган

эдилер. Мен – газетадынъ корреспонденти ясуьйкенлер олтырган кабинетке кирип:

– Башиевич, мага ярым саьатке бир ерге барып кел-меге керек эди. Зарплатак дейим уьш маьнет те берип турынъызтагы, – дедим.

Куруптурсын Баший улы мага коьзилдиригининъ йогарыннан карай берип, уьндемей, кисесиннен уьш маьнет шыгарып узатты эм тилеген ериме барып кел-меге йиберди. Сол аьсерде экинши ясуьйкенимиз, оьзи де бек маскарашы аьдем Муса Аджигайтар улы да мага коьзилдиригининъ йогарыннан карап турганы коьзиме илинди.

Куллыгымнынъ битувви бир аз иркилип, айткан ярым саьаттинъ ишинде келмеген болармантагы.

Бир заманнан сонъ Башиевич :

– Бу Магомет йок болды, – дейди экен.

Сол соьзлерди эситкен-лей ок, Муса Аджигайтар улы Куруптурсын Башиевичке карап:

– Ва, оьзинъ туьыл ма Магометти уьш маьнет те берип йиберген. Ол энди сага келетаган болаяк, – дей-ди экен.

МАГОМЕТ КОЖАЕВ.

Суьврете: *солдан онъ-га М. Отаров, К. Оразбаев, К. Койлакаев, Э. Сатыров, А. Аджибаев, А. Юсупов. (Этписиниш йыллардынъ суьврети).*

йолыгыс

Халктынъ аьдетли маданиятын оьрлендируьв уьстинде

Дагестан Республика-сынынъ Маданият мини-стерствосында республи-кадынъ маданият полити-касын оьрлендируьв про-граммасы ортага салып ойласылды.

ДР Аькимбасы Р. Абду-латиповтынъ буйрыгы-на коьре, «РФ патшалык маданият политикасын Дагестан Республикасын-да яшавга шыгарув (2017-2021йй.)» Дагестан Респу-бликасынынъ патшалык программасынынъ проек-ти аьзирленеди. Сол про-екттинъ программасын аьзирлев уьшин ис куь-би туьзилген. Сога респу-бликадынъ министерство-лар эм ведомстволар кул-лыкшылары киредилер. Янъыларда ДР Мадани-ят министерствосынынъ конференц-залында ДР Оькиметининъ председа-телининъ биринши орын-басары Анатолий Карибов сол ис куьби мен йолы-гыс озгарды. Йолыгыста ДР маданият министри З. Бутаева, баспа эм инфор-мация министри Б. Токбо-латова, яслар ислери бой-ынша министри А. Гаджи-ев, Москвадан профессор С. Комиссаров (програ-малар туьзуьв уьстинде специалист) эм баскалар катнастылар. Буьгуьнги йолыгыстынъ бас темасы – программадынъ проект-лерининъ яшавга шыгары-лувы акында.

– Бу программа, ДР Аькимбасы Р. Абдулати-повтынъ ойына коьре, туь-зиледи. Программа про-

екти ишине тагы да ети программа эм РФ мадани-ят политикасын Дагестан Республикасында оьрлен-дируьв уьшин отыз айы-рым проектлер де киреди-лер. Аьр бириси солардынъ республикадынъ мадани-ят тармагындагы аьллерди ийгилендируьвге каратыл-ган. ДР Аькимбасынынъ белгилевине коьре, бизим республикамызды кайдай экенин коьбисинше, аьдет-ли маданиятына карап бел-гилемеге болады, – деди вице-премьер. Москвадан келген конак С. Комисса-ровтынъ айтувына коьре, бу программа бизге тек республикадынъ мадания-ты, саниятын оьрлендир-меге коьмекши болып кал-май, талаплы ясларымыз-дынъ да оьнерин оьстир-меге амаллар береек.

– Бу программа Рос-сия халкларынынъ аьдетли маданиятын оьрлендируьв-ге ийги амаллар туьзуьв-ге каратылган. Сол про-грамма ясларга яратувшы-лык талабын оьстирмеге, дагестаншылардынъ ети-мислерин савлай Россия-дынъ, дуныядынъ етими-си этпеге коьмекши болар. Солай ок энъ уьйкен маь-не туризм тармагына да береди, соны да оьстируьв уьшин куьш салынады, – деди С.Комиссаров.

Йолыгыстынъ тамамы-на коьре, Анатолий Кари-бов ис куьбине проектлер уьстинде аьрекет этпеге маслагат берди эм аьр кай-сысына да борыш салын-ды.

(Басы 37-39-ншы номерлерде)

Келиптилер
Часовойдынъ янына.
Коьп ойланмай,
Ногай ясы Алимхан,
Атылды ол
«Тилдинъ» узын мойнына.
Алимханнынъ
Куллык коьрген коллары
Сессиз этти
Часовойдынъ авызын.
Баскалары
Сол саьат ок онъайлы
Байладылар
«Тилдинъ» эки аягын.

Аста-аста
«Тил» мен бирге солдатлар,
Оьзлерининъ
Ерлерине кайттылар.
Эссиз калды
Бизим йигит Алимхан.
Кетти заман...
Сонъ уянды, карайды:
Коьрди оьзи,
Савлай уьсти кан болган.
Командирди
Яслар алып барады.
Яраланган
Шоьл йигити Алимхан,

Госпитальде
Эки ай ятты, сав болды.
Не болса да
Ол буйрыкты толтырган.
Коькирекке
«Слава» ордени тагылды.
3. Одер йылгасында
Каты согыс
Кан тоьгислер. Оьлимлер,
Согыс йолда
Коьринеди куьнде де.
Куьндиз туьыл,
Совет аьскер фашистке
Тыгылмага

АЛИМХАН

(поэма)

Коймады эм кеше де.
Кысы-язы
Ял алынмай куьресуьв,
Ол, соьзсиз де,
Талаплайды йигитлик.
Билсин фашист
Кайдай ды намарт келуьв,
Шыккан иннен –
Кайтып тапсын оьз инин.
Барадылар,
Калды артта коьп ерлер,
Коьп ерлерди
Оьтти бизим Алимхан.
Йигитлиги

Оьсе онынъ куьнде де,
Фашистлерди
Кырмага деп бел бувган.
Мине келди –
Уьйкен йылга алдыга.
Совет солдат
Оьтпес оны деген ой,
Йит фашистти
Заьлим тыныш этти, кой.
Кан тоьгилди,
Кызыл канлар йылгага,
Йылга суьви
Кызыл туьске боялды.
Бизим аьскер

Анвар-Бек Култаев

Оьктем барды алдыга.
Одер йылга –
Артта коьзден йогалды.
Кырды,кырды
Коьп немецти йок этти.
Коьп фашистлер
Йылгасында калдылар.
Эм Алимхан
Йигитлерге кос келип,
Фашистлерге
Куьлелерди салдылар.
Тап Берлинге
Келди бизим Алимхан.
(Ызы болаяк).

МЕРЕКЕ

Билими мен бийикликке етискен

Бугуын мен озининь ийгит касиети мен, алдына салынган мыратларына кайратлы абытлап барган, билими мен бийикликлерге етискен ногай ийгити акында хабарламага суьмен.

Елманбет Хусейнович Тангатов 1946-ншы йылдын 16-ншы ноябрь айында Ставрополь крайынын Нефтекум районунын Махмуд-Мектеб авылында тувган. Яс Каясула авыл орта мектебин ийги белгилерге тамамлайды. 1966-ншы йыл ол Ставрополь каласынын авыл хозяйстволык институтынын экономикалык боблигине окумага туьседи.

Биринши курстан алып, ол спорт секциясына язылып, бокс пан каьр шегеди. Туьрли ярысларда ортакшылык этип келеди. «Бокстан СССР-дын спорт устасына кандидат» деген сыйлы атка тийисли болган. 1971-нши йыл окувын тамамлап, колына кесписин байырлайды. Елманбет Хусейновичтин ис йолы 1971-нши йыл Тюмень областинин Никуль районунын «Восход» колхозында баслаган. Онда ол тамада экономист болып аьрекет этип сулыбын оьстиреди. Яска тренер исинде калып курсларын оьтпеге маслагат бердилер, ама Елманбет Хусейнович оьзи суьйген кесписин сайлайды эм тувган авылына кайтып, яс совхозда экономист болып куллык этеди. Спорт пан кызыксынувын да тасламайды.

1972-нши йыл Елман-

бет Тангатовты Адиге-Хабльский районунын Эркин-Юрт авылына куллык этпеге шақырадылар. Сонда ол ис йолдаслары арасында сый казанып, етимислерге етиседи. Яваплы иси ушин онын суьврети крайдын Сый тактасында бир неше кере орын тапкан. 1976-ншы йыл ога «Икон-Халк» совхозын коьтеруьв мырада ислемге шақырадылар.

Коьплеген йыллар авыл хозяйстволарында ислеп, сулып йыйган аьрекетши

бес йыл узагында КЧИИСХ-нын тамада илми куллыкшысы, экономика боблигинин етекшиси болып аьрекет этеди. Оннан сонь тербиялав бойынша 1988-нши йыл ол Ставропольдын авыл хозяйство институтынын аспирантурасына заочно окумага туьседи. 1993-нши йыл ол аспирантурады уьстинликли кызыл дипломына тамамлайды. Ногай яс кандидатлык диссертациясын яклап, «Экономика илмилеринин кандидаты» деген

илмилик дережесине тийисли этиледи. 1997-нши йылдан алып Сырт-Кавказдын Патшалык Гуманитарлык Технологиялык академиясында (СКГГТА) куллык этеди. Бухучет эм аудит кафедрасынын доценти, экономикалык бобликтинь деканынын орынбасары аьрекетин уьстинликли юритеди. 2003-нши йыл ога «КЧР-дын сыйлы экономисти» деген сыйлы аты бериледи. 2011-нши йыл «Ис ветераны» деген медалине эм «РФ йогары кеспилик билимлендируьвининь оьрметли куллыкшысы» деген сыйлы атына тийисли этилген.

Исининь тамамы болып, онын доьрт монографиясы дунья ярыгын коьргенлер. Олар студентлерге, специалистлерге окуп уьшин керекли кулланмалар боладылар. Ол баска болып, коьплеген илми макалаларынын да авторы.

Билимге ымтылган аьдем кайсы исин басласа да, ак юреги мен тамамлап келген. Онын колында окыган студентлер, бугуьнлерде элимиздин туьрли муьйислеринде аьрекет этип, оьз орынын тапканлар. Олардын етимислери окытуьшыдын уйкен куьези болады.

Тезден сыйлы ис ветераны озининь 70 йыллык мерекесин белгилейди.

Ога биз берк ден савлык, наьсип, яшавда бийик етимислер, ногай халкымызда яс несилге оьз сулыбы ман, иси мен коьрим коьрсеткен, сондай билимли аьдемлер коьп болганын йораймыз.

Г. НУРДИНОВА.

Суьврете: Е. Тангатов.

ШАШУВЛАР

Онъ аслык йыйылды

Бабаюрт район авыл хозяйство управлениесининь етекшиси А. Алибековтын айтувы ман, дуьги йыйнав эм куьзги урлык културасын шашув – йылдын тамамлав кезеги болады.

– 2016-ншы йылдын аслыгы деп, авыл хозяйстволык продукцияларын шыгаруьшылар ман 1мынь 924 гектар куьзлик арпа эм бийдай шашылган эди. Куьзлик култураларды йыйнавы кесек заман ишинде озгарылды. Бир гектардан 4 мынь 967 тонна аслык йыйылды. Ййги аслыкты «Искра» эм «Колос» ООО оьстирдилер. Онда бир гектардан 25-26 центнер бийдай йыйылган», – дейди А.Алибеков.

Районнын дуьги оьстируьшилери мен 2016-ншы йыл 2 мынь 135 гектар ерине дуьги шашылган эди.

– Бугуьнлерде дуьги йыйнавы белсенли аьлде оьтеди эм тамаманув-

га янаскан. 90, 6 процент дуьги майданлары йыйылганлар. Тамаза-Тюбе, Тата-Юрт, Ново-Каре авылларынын дуьги оьстируьшилерининь де коьрсетимлери бек ийги. Аьр бир гектар ериннен 52-57 центнер дуьги йыйылган, – деп белгилейди Алибеков. Онынь соьзи мен авыл хозяйстволык продукциялар шыгаруьшылары куьзги шашув кампаниясын озгармага деп баьри куьшин салып келедилер.

– 2017-нши йылдын аслыгы деп, 1 мынь 800 гектар майданына куьзги урлык културалары шашылаяклар. Аьли олар 1мынь 700 гектар ерине шашылып тайганлар.

– Йыл тамамларын юзим шашуьшыларымыз да келтирдилер. Емис беруьвши эм яньы емис берип баслаган юзим туьплерден 1мынь 598 тонна юзим йыйнап берилген, – дейди управление етекшиси.

Йыйын

Бу йылдын 22-нши октябрь айында «Эдиге» деген ногай маданиятынын яслык орталыгы ман Йыйын («Джин») деген ногайлардын йолыгыслары ашылды. Эльдар Идрисовтын айтувы ман йыйын – ол этномаданиятлык ягы болган

ланды. Биринши йыйында «Эдиге» деген орталыгынн етекшиси Э.Идрисов кыскаша астрахань ногайларынын акында, организациядын аьрекети эм алдыдагы мыратлары акында хабарлап эситтирди. АГУ аспиранты, тарихши –номадолог Р. Имшухам-

Сырт Кавказда эм Эдил йылгасынын бойында яшайтаган ногайларынын арасында ДНК тестлерин озгарган болганлар. Лекция дерислеринин арасында йолыгыслар оьткермеге деп офис пен канатлаган Дамир Ходжаев йыйылганларга «Не зат?

баьриннен де ийги язганы уьшин, планшет савгасына тийисли этилди. Баска болып, Айваз Уталиевтин де коьрсетимлери ийги эди. Ога савга эсабында «Акыл-акылдан юйрик» деген китаби тапшырылды. Тесттен сонь йыйылганларга ногай тилиннен биринши дерис берилди. Оны Р.Ишмухамбетов юритти. Дерисинде ол ногай тилин уьйренуьви бойынша ойлары ман боьлисти. Ногай тили бойынша дерислери келеекте де озгарылаяклар. Коьп йыллар бойы оқытуьшылардын билимин оьстируьв бойынша институтында ногай тилиннен методист, педучилищед педагог болып аьрекет эткен С.Ишбердиева келекте ногай тилиннен дерислер озгараык.

Эндиги йыйын бу йылдын 29-ншы октябринде озгарылаык. Онынь программасына ногай тилиннен дерис эм тарих бойынша лекциядын туьрли кеплери кирееклер.

Уьйкен сув шоқырактан басланады

хабарласувдын яньы кеби болады. Йыйын («Джин») деген соьз тамыры ман ногайлардын маданиятына кетеди. Баска болып ол зат ногай ярыкландыруьшылары А.Умеров эм А.Джанибековтын Тяяк деген авылында ногай тил эм фольклор суьюьшилердинь кружогын туьзгенининь ямагатлык практикасы ман байланыслы да болады.

Бу пайдалы аьрекет «Артриум» Орталыгынын уьшинши этажында орынласкан офисинде бас-

бетов пан бирге Астрахань областиннен делегациядын Черкесск каласында оьткен «Ногайлар: XXI оьмир. Тарих. Маданият. Тил. Булактардан –келеектегиге» деп аталган II Халктар ара илми-практикалык конференцияга барганы акында эсабын бердилер. 2013-нши йыл басланган йыныс географиясынынь проекти бойынша Москва каласыннан специалистлери Р.Схаляхо эм Уфа каласыннан Ю.Юсупов эм Р.Асылхужин оьз ойлары ман боьлистилери. Олар

Кайда? Кайзаман?» деген ойынынын бир неше кезегин озгарды. Миллет аслары ман шай ишкен сонь йолыгыс катнасуьшыларына деп ногайлардын маданияты эм тарихи бойынша тести уйгынланды. Яслардын тувган тамырларына тартылувын куьшейтуьв эм билимин оьстируьв мырада, «Эдиге» орталыгынын етекшилеви мен ногаетведение бойынша тестлерин заман-заманы ман озгармага токтастылар. Бу йол 6-ншы класс окуьшысы Медина Иргалиева тести

КОНЦЕРТ

Ййги коьньил

Яньыларда Кизляр районнын Красный Восход авылынын маданият уйининь куллыкшылары концерт бердилер. Сога «Ййги коьньил» деп ат та берген эдилер. Элбетте, концерт программасы оьз атын аклады деменге болады. Концерт программасына шайыт болган конаклар Красный Восход авылынын маданият уйинде аьрекет этетаган балалардын яратуьшылык куьплерининь оьнерлерин коьрдилер. Олардын ойнавында каравшылар сыхырлы эртегилер дуньясында

да кездилер. Авыл маданият уйининь сценасында ызлы-ызыннан композициялар авысып, айтпага заньырап лезгинка, сонь тынышлы вальс аьлары шыгып турдылар.

Бу куьн концерт программасын аьзирлеген аьдемлерге коьп разылык соьзлер айтылдылар, ис аьрекетлерине йогары баа берилди.

Концертте ортакшылык эткен маданият орталыгынын етекшиси Евгения Лазаренко маданият куллыкшыларына разылык хатлар ман савгалар тапшырды.

Ата юртымыздың байрамы

Быйыл 5-нши ноябрьде Ногай районының Бораншы авылы курылганлы 120 йыллыгын белгилейди. Бу авыл халкымыздың бир неше белгили ерли власть эм авыл хозяйство етекшилерининь, билимлендируув, маданият аьрекетшилерининь, сулыплы эгиншилердинь, малшылардың, механизаторлардың, ашык юрекли конакбай аьдемлердинь ата юрты.

Муннан 100 йыллар артта авылды Кутлыбай авылы деп атаганлар. Ясуьйкен несилдинь авызында эндиги де бирерде авыл соьйтип аталады. Кутлыбай бай аьдем болган, бу яктагы авлакарда малшылык пан каьр шеккен. Ол озининь коьп санлы аьели эм иниси Кутлыгерей мен бирге аьлиги

авыл болган ерде орынласады. Соьйтип Кутлыбай авылы куралады.

Оьткен оьмирдинь 30-ншы йылларында Караногай районында да коллективизация ислери басланады. Авыл яшавшылары 1932-нши йылда бир аьел кимик колхозга туьстилер. Янғы коллективлик хозяйствосына «Экинши бесйыллык» деген ат бердилер. Сол йылда авылда биринши школа ашылган. Биринши окытувшы болып, Куьнбатар авылдан, ол замандагы абырайлы аьдемлердинь бириси Акберди Джалалов келген. Онынь биринши окувшылары Тоьлемис Абдулашимов, Айип Эьязов, Терекбай эм Теркимбет Акмурзаевлер болганлар. А.Джалалов пан бирге авыл балаларын Орта-Тоьбе авылдан келген Бади Теркеев эм Куьнбатар авыл яшавшысы Абдул-Керим Ганиев окытканлар.

1933-34-нши йылларда «Экинши бесйыллык» колхоз правлениесининь председатели болып Яикбай Акмур-

Авыл ясуьйкенлерининь бириси – Арсланбек Боршакаев. Ол 10 ясыннан, авыр 1946-ншы йылдан алып колхозда оьгиз бен сабан айдап ислеген. Соньында узак йыллар бас койшы болып куллык эткен. Ис кайратлыгы ушин патшалык медальери мен савгаланган.

заев ислеген. Соньында колхоз председатели болып Аблез Рахметов, бригадир болып Амет Ганиев те куллык эткенлер. Колхоз эгиншилик пен каьр шегеди: бийдайдың туьрли сортларын шыгарадылар эм шашадылар.

Яшав ийги ягына туьрленип барады. Колхозга келген биринши тракторга Исмаил Атекаев олтырган. Биринши трактор артыннан авылга янғы маркалы «СТЗ», «Универсал» тракторлары келдилер. Соларда трактористлер Мамбет Эсполаев, Зарет Матиев, Кожамет Толубаев куллык эткенлер. Олар ман бирге сабан тиркевшилер болып авыл кыскажылылары Тойбике Каратаева, Алимат Матиева, Куьндарув Ярысова да ислегенлер.

Уллы Аталык согысы йылларында авылдан фронтка 50-ден артык аьдем кеткен. Олардың коьбиси соннан кайтпады, тувган ерине шапкан яв ман куьресип, йигитлер кимик ян берди, сес-хабарсыз йок болды.

1945-нши йылдың куьзинде согыска кеткенлерден бириншилер сырасында ата юртына И.Матиев (уьйине келип, авыр ярадан 2-3 ай яшап топырак болган), Сейпулла Аблезов, Маутей Зарболганов, Оразбай Темирбулатов, Амангельди Киреев, Ильяс Махмузов келдилер. Давга кеткенлер

ятлавлар язган ерли шаир Тоьлекбай Ярыкбай уылы Абдулкадыров пан да бек оьктемли.

Районымыздың авыл хозяйстволык тармагында коьпйыллык намыслы куллыгы, йогары ис коьрсетимлери уьшин Карл Маркс атындагы совхоздың 4-нши боьлигининь коьримли савувшысы Ембике Аджигайтарова РСФСР Оьр Советине депутат болып сайланган. 1974-нши йылда онынь аьрекети мен авылда сегизйыллык школа ашылган. Онынь кызы Гульшаар Моллали кызы Эсиргепова тек районымызда туьыл, ама онынь тысында да белгили малшы, узак йыллар бас койшы болып куллык эткен. Ога, коммунистке, кайратлы куллыкшыга районымыздың коммунистлер организациясы атынан КПСС XXVII съездинде делегат болып катнаспага уьйкен сый этилинген.

Бораншы авылында туьып-оьскен аьдемлер тувган районымыздың хайыры уьшин куллык эткенлер эм буьгуьнлерде де этедилер.

К.Ш.Сундииков 1987-2010-ншы йылларда район администрациясынынь финанс управлениесин етекшилеген. 2010-2015-нши йылларда «Ногайский район» МО администра-

ДР ат казанган билимлендируув куллыкшысы.

М.З.Мамаев – ДР Халк Йыйынынынь депутаты, ЖКХ, курылыс, коьлик, байланыс, энергетика эм промышленность бойынша комитетининь председатели.

М.К.Толубаев – 2006-2016-ншы йылларда ДР бойынша РФ ФСС ГУРО боьлигининь Ногай районы бойынша уполномоченный, район Депутатлар йыйынынынь депутаты.

Н.Ш.Сундииков – «Ногайский район» МО администрациясынынь «Ортак дежурно-диспетчер служба-сы» муниципаллык казенный учреждениесининь начальниги.

К.З.Мамаев – «сельсовет Карагаский» СП МО аькимбасы.

С.Т.Абдулкадырова – 1999-2004-нши йылларда Ставрополь крайынынь Курской районынынь Рощино авыл орта школасынынь директоры, 2015-нши йылдан тербиялав бойынша директордың орынбасары, РФ ортак билимлендируув тармагынынь сыйлы куллыкшысы.

С.С.Култаева – 1990-2013-нши йылларда Карашай-Шеркеш агроном техникумынынь окув боьлигининь заведующийи, 2013-нши йылдан КЧР Прикубанский район администраци-

школасынынь меканы коьринеди. Ол зат алды ман бу школа директоры Бектемир Маутеевич Зарболгановтынь аьрекети мен байланыслы. Ол школады 1985-нши йылдан алып етекшилейди, РФ билимлендируув отличниги, ДР ат казанган окытувшысы.

Б.Зарболганов школа ювыгында бав этпеге коьптен суьйген эди. 1991-нши йылда школа азбарынынь алды ягын коралайдылар эм биринши емис тереклерди олтыртадылар. Йыллар оьтип, эндиги мунда заьлимдей емис бав оьседи. 2001-нши йылда школа участоклары арасында оьткерилетаган республикалык конкурсында Бораншы авыл школа бавына 1-нши орын берилген. Соннан 5 йыл озган сонь школа бу конкурста тагы да енгуьвши болады. 2015-нши йыл-

да 3-нши сыйлы орынды казанган.

Бавга балалар окытувшылары ман бирге карав бердилер. Емис пискенде йыйнайдылар эм уьйлерине аькетедилер. Соьйтип, школа бавы сав авылды тири витаминлер мен канагатлайды. Хыйлы йыллардан бери окувшылар участокта кабак та оьстиредилер.

Авыл орта школасы 1998-нши эм 2003-нши йылларда Савлайроссиялык «Йыл школасы» конкурсында катнасып, эки кере де еньген, а школа директоры Б.Зарболганов «Йыл директоры – 1998» деген атка тийисли болган.

Школада туьрли йылларда ис ветераны А.Коймурзаев (коьп йыллар директор болган), РФ ортак билимлендируув тармагынынь сыйлы куллыкшысы М.Мамаева, К. эм Ш.Зункарнаевлер, Д. эм Ю.Аджигайтаровлар ислегенлер. Оннан баскалай К.Аджигайтарова, Т.Елакаев, Р. Матиева, Б. Абдулхаликова куллык эткенлер эм аьли де эте-

Гуьлсим Отекаева – Астрахань ногайларынан, ама бактысы оны Бораншы ман байланыстырган. Эри Дильманбет пен сав оьмири койшылыкта ислеген эм оьз аьвлетлерин де оьстирген. Г.Отекаева «Баьтир-ана», «Ана даньклыгы», «Ис ветераны» медальери мен савгаланган абырайлы кыскажылы.

дилер. Бу айтылган аьдемлер баьриси де ДР билимлендируув тармагынынь отличниклери.

АВЫЛ ХАБАРШЫ.

Гуьл даьрейдей, яз басында кубылып,
Сен, даньылым, коьньилимди агыттынь,
Асыл куслар кень тоьсимде йыйылып,
Коькирекке йыр шыньларын тагытты.

циясынынь аькимбасы. 2015-нши йылдан – район аькимбасынынь маслагатшысы. ДР ат казанган экономисти.

А.З.Мамаев – 1997-1999-ншы йылларда район Депутатлар йыйынынынь председатели, 1999-2005-нши йылларда Ногай РОВД ГИВДД етекшиси, 2005-2006-ншы йылларда «Ногайский район» МО администрациясынынь аькимбасы.

Т.Т.Абдулкадыров – 2004-2010-ншы йылларда «Ногайский район» МО аькимбасынынь орынбасары.

Г.З.Мамаев – 2005-2010-ншы йылларда ДР Финанслар министерствосынынь управлениесининь финанс боьлигининь етекшисининь орынбасары, 2010-ншы йылдан алып РФ Пенсионлык фондынынь ДР бойынша боьлигининь Ногай районындагы боьлик начальниги.

Г.М.Дуьсенбиева – Дагестан патшалык аграрлык университетининь план, финанс-экономикалык боьлигининь начальниги, экономика илмилер кандидаты, уйгынлав эм предпринимательство кафедрасынынь доценти,

ясынынь билимлендируув управлениесининь методкабинетининь заведующийи, РФ ортак билимлендируув тармагынынь сыйлы куллыкшысы.

Коьримли школа етекшиси

Бораншыга келген аьдемге бас деп аллы-ясыллыкка коьмилген орта

Бораншы авылы уьйкен яшавга йол берген:

О.К.Темирбулатов – «Экинши бесйыллык» колхоз правлениесининь председатели, Ногай МЖС директоры.

Э.Я.Акмурзаев – КПСС Ногай РК 2-нши секретари, Ногай район исполкомынынь председатели, Ногай МЖС директоры.

М.А.Мамаев – Ногай район исполкомынынь председатели.

А.К.Сахтаев – совхоз директоры, КПСС Ногай РК боьлик заведующийи.

А.А.Шандиева – Ногай район Орта-Тоьбе авыл школа директоры, район школа директорларынынь ийгилерининь бириси.

А.Б.Мусауров – «Ногайский» ем совхозынынь директоры.

Халк пан коьрген уллы той

Бу йылдың 27-нши октябрь айында Кумлы авылының тарихинде шатлыклы озгерис болып озды. Авыл маданият уйинде капиталлык ремонтты этилип, иши, кыры коьркленип, йылув беруув тармагы, пластик терезелери, эскилер салынып каралды.

— Ол ислер район маданият уйинде бу йылдың

пан деп соьз бергенмен эм буьгуьн берген соьзимди ысладым деп айтпага боламан, — дейди «село Кумли» СП МО администрациясының аькимбасы Руслан Насыров.

Онъганның эки яхшылыгы бир келер деп, авыл яшавшылары сол куьн эки яхшылыкты — Ясуьйкенлер куьнин эм маданият уйи ашылувын кенъ байрамшы-

уьйининъ сценасын оьз оьнерин коьрсетуьви мен школадың биов коллектив ярасыклады.

Оннан сонъ соьз авыл аькимбасы Руслан Насыровка берилди. Ол бу меканда ремонт басланганнан алып тамамланганша, иске сав куьшин эм коьнъилин салып ярдамын эткенлерге разылыгын билдирди. Эм йыйылган ясуьйкен-

етекшисине районның ямагат-маданият яшавында эткен косымы уьшин ол Сый грамотасын да тапшырды.

— Бирлик болса, баьри зат та этиледі. Авылымыздың яшавшыларына бу яхшылыкты, куьзди авыл етекшиси оьзининъ йолдаслары ман коьрсетип туры. Коьп йыллар бойы иши сувык, коьрки эскирип, каралмаган маданият уйин авыл етекшиси курувшы яслар ман бирге яньырттылар. Сондай йигитлер коьп болсын. Сага эм сенинъ йолдасларынъа да берк ден савлык йораймыз, — деди Кумлы авыл ясуьйкенлер советининъ етекшиси З.Менлиалиев.

— Авылымыз уьшин янымыз бек авырылды. Элбетте, авылды етекшилев деген бек авыр ис. Элимизде турган кризис аьли исимизди толтырмага уьйкен буршавлык этеди. Ама сол затка да карамастан, авылымызда маданият уйи яньыртылганы баьримизди де суьйиндиреди, — деди «село Терекли-Мектеб» СП МО авыл аькимбасы З.Аджибайрамов.

— Буьгуьнги озгерис, маданият уйининъ ашылувы баьримиздинъ де эсимизде сакланаяк. Бу авылды коьплер етекшилеп келгенлер, оьзиннен сонъ ыз калдырганлар да болдылар. Р. Насыровтынъ аты да халкынынъ эсинде сакланаяк, неге десе яшавшылары уьшин пайдалы ис этти, — деди «Шоьл тавысы» республикалык газетасынынъ бас редакторы Э.Кожаева. Оннан сонъ ол 8-нши класста язган «Авылыма» деген ятлавын йыйылганларга оқып эсит-

тирди.

Ясуьйкенлерди сыйлап шакьрганына разылыгын билдирип, оьз маслагатлары ман боьлисип, авыл маданият уйининъ кызыклы тарихи, курылысы, онынъ сценасында оьткен

З.Аджигеримова, Р. Яриков, М. Кишинеев, Д. Караев, Р. Эрембетов, Ш. Мамуров ногай эм орыс тиллеринде йырларын йырлавы ман коьнъиллерге йылувлык костылар. Йыр, сарын йырлавда оьз оьнерлерин

март айыннан алып басланды. «Строймаркет» туькени аркалы керекли курылыс материаллары ман канагатланып, А.Алиевтинъ исбригадасынынъ кайратлы кулык этуьви мен ис ериннен коьгалып баслады. Авыл яшавшылары А. Толакаев, Т. Казбулатов, С. Сатыров эм баскалар белсенли кулык этилер. Авылда аьрекет этетаган социаллык, маданият кулыкшылары, оькутувшылар, оькувшылар ярдамластылар. Олардынъ баьрисине де уьйкен разылыгымды билдиремен.

Мен авыл администрациясына етекши болып келгенде, авыл яшавшыларына маданият уйине караяк-

ладылар. Яньы коьркленген, маданият уйининъ биринши конаклары 60 ястан оьткен 100-ден артык авыл яшавшылары болдылар. Сол суьйиништи боьлмеге Терекли-Мектебке коьшип кеткен, алдынгысы авыл яшавшылары болган ясуьйкенлер де ямгырлы куьнге де карамастан келген эдилер. Меканнынъ иши ясуьйкенлерге толган эди, оларга деп туьрли зияпетли аслар ман сыпыралар да аьзирленген эди.

Маданият уйинде уйгынланган шарады авыл мектебининъ ана тил эм адабиятыннан оькутувшысы С.Аджигельдиева ашты. Коьркленген маданият

лерди байрам ман кутлап, оларга йылы йоравларын багыслады.

— Кумлы авылына келмеге бек суьмемен. Мунда досларым коьп. Р.Насыровтай йигитлер коьп болса, дуния онъар деп ойлайман. Меканды яньыртып туры, иши де йылы. Районда 16 маданият уйлериннен, тек Терекли-Мектеб, Карагас, эндиги Кумлы авылларында йылы болды. Келекте баьри йырлавышылар ман сизге келмеге соьз беремен, — деди «Ногайский район» МО маданият боьлигининъ етекшиси Я.Кудайбердиев.

Авыл администрация

туьрли шаралары эм онынъ катнасувшылары тарихинде ыз калдырган кулыкшылары акында сыйлы авыл ясуьйкенлери, ис ветеранлары А. Кожаева, А. Умарова, Х. Коккозов, Э. Абдуллаев, А. Мусауров, К. Умаров, М. Сатыров, К. Насыров, И. Нукаев, Оь. Мурзаева, Д. Черкесов, Е. Кокешова, С. Баймурзаева эм сондай баскалар эскердилер. Йыйылган ясуьйкенлерди байрам ман, авыл маданият уйининъ ашылувы ман конакка келген Яшавшыларды социаллык яктан канагатлав орталыгынынъ етекшиси Г. Капитуллаева, Карагас авыл Яшавшыларын социаллык яктан канагатлав боьлигининъ етекшиси А. Эсенбаева, Карагас авыл орта мектебининъ ана тил эм адабиятыннан оькутувшысы С.Майлыбаева, Кумлы авыл маданият уйининъ яс етекшиси С.Аджигельдиев кутладылар.

Байрамда ногай йырлавышылары Я.Кудайбердиев,

ясуьйкенлер А. Мусауров, К.Умаров, Е. Кокешова эм сондай баскалар да коьрсеттилер.

Табиаттынъ мунълы, ямгырлы куьнине де карамастан, Кумлы авылынынъ 60-тан алып эм 80-нен йогары ясындагы ясуьйкенлери, яслары да бу шатлыклы озгеришти хош алып, карс кагып, ортада бийип, йырлар йырлап, ятлавлар айтып, яхшылыгы ман бирге боьлиштилер.

Сол куьн кайбир ясуьйкенлердинъ коьзинде коьзяслары да барын коьрмеге болаяк эди. Солар, авылынынъ яшавшылары коьптен сакланган, мырады толганы уьшин, онынъ ясларынынъ келеектегисининъ сеними акланганы уьшин суьйиништинъ коьзяслары эдилер.

Яхшылыгынъыз узак болсын, сыйлы авыл яшавшыларым!

Г. НУРДИНОВА.

Суьвретлерде: шарадан коьринислер.

М. АВЕЗОВКА – 65 ЙЫЛ

ТУВГАН ЕРДИНЪ КЕЛПЕТИНЕ – ОРТАДАН ОРЫН

Аьлиги замандагы ногай поэзиядынъ асыл негизи болган бурынгы классика-лы поэзия ман байланыс айлак та поэт Мурат Алибек увылы Аvezовтынъ союз оьнеринде баьриннен де яркын кепте коьринеди. Бир союзсиз де, ол бизим миллет поэзияды тагы да бир бийик тавга коьтерди, онынъ бай алдынгы-

шеми оьрге талпынады. Ол халкынынъ тил байлыгына, онынъ уйкен тарихи-не, тувган атасы ман анасына, суьйим-ге, яхшылык пан яманлыктынъ оьмирлик явласувына, табияттынъ танъларынынъ ыспайлыгына, согыс темасына, балалар-га багысланган философиялы терен маь-нели ойларга толы. Ама тувган ердинъ келпетине ол яратувшылыгында ортадан орын беретaганы аян сезиледи. Тувган ери онынъ уьшин тек топырак, отлак яде «шети-кыры коьринмеген» кырлар япса-ры да тувыл. Тыньлап карайык поэттинъ оьзин:

*Уьндемейди ер астына
Терен кеткен тамырлар.
«Биз – оьрде!» – деп
Шувылдайды елемиктен япырак.
Тек терекке дем береди
Дирек болып тамырлар
Эм тамырлар арасындагы
Куьш – Ана топырак.*
(М.Аvezов. «Уьндемейди ер асты-на...»).

М.Аvezов оьзининъ 2002-нши йыл-да Дагестан китап баспасында шыгарган китабин «Бир увыс топырак, бир увырт сув» деп атаган. Поэттинъ айтувы ман, аьр аьдемге берилген яшав уьлиси – бир увыс топырак, бир увырт сув. Тувганда да, оьлгенде де. Тек ийги аьдемлер оны аявлар, баалар, намартлар каьпик баасы-на сатар, таптар. Кудайымыздынъ аьдем-ге ерге яратылганда ок беретaган сондай уьлиси баьрине де тенъ. Ол аьр кимге де етеди. Тек соны аз деп арттырмага шалы-сканлар баскалардыкын тартып алмаса болмайдылар. Соьйтип, олар дуныядагы Кудай туьзген тенъликти, дурыс йорык-ты бузадылар, яшавга баьле аькеледилер. Дурыс, бир увыс топырак пан бир увырт сувга канагат этуьв кыйынлы, неге десе:

*Маьлиек те юреклерде бизим бар,
Маьлигуьн де уйый онынъ кебине...*
(М.Аvezов. «Бир увыс топырак, бир увырт сув»).

Автор аьдемлердинъ куьнасин, хате-лерин, азабын оьзиндикиндей этип коь-реди, оьз юрегиннен оьткереди. Поэт-тинъ юреги халкы, тувган ери уьшин булак сувындай таза. Ама ол оьзин элден айырып «мен нешевлерге коьре таза» деп

акламага ювырмайды. Ол халкынынъ куьналери, яньылыслары уьшин баьрин-нен де артык куьеди, неге десе халк бак-тысы, тувган ер бактысы – онынъ бакты-сы.

Поэттинъ ятлавларында ата юрты-нынъ, халкынынъ уллы, данъклы эм соны ман бирге кайгылы авыр тарихи ян шеккисине салынып шегиледи. Ол ата тамырларымыздынъ бириси – бурын-гы кыпшаклар ман «Аспаннынъ атлы-лары» деген ятлавында айырым оьктем-сийди . Бу ятлавды язувга поэт оьзи ога энген туьси негиз болганын беркитеди. Ол оьзининъ уйкен аталары – кыпша-клардынъ энъ данъклы аьдемлери мен бирге аспандагы оьрге коьтериледи. Тек сондай бийикликке етисуьв уьшин олар-га тоьменде, ерде, коьп уйкен коьримли ислерди бажармага туьскен:

*Атагынъыз уллы, оьктем
кыпшаклар.
Мисирге де бас болдынъыз
бир заман.
Сизди энди Таьнъир оьзи кушаклап,
Оьрге алган, оьттинъыз деп
коьп заттан...*

(М.Аvezов. «Аспаннынъ атлылары»).

Болса да, поэттинъ оьктемлиги, куьези сонынъ янындагы «Ногай Орда» деген ятлавында тоьменлейтаганы сезилмей болмайды. Кыпшаклардынъ бактысы сонъында кайгылы болып кутылса да, олардан бизге шети-кыры коьринмеген коьк авлаklar, кызыклы уйкен тарихи, аьлемет Таьнъир били-ми, маданияты (биз оны буьгуьнлерде йойып барамыз), коьп ийги аьдемши-лик аьдетлери калган эди. Кыпшаклар-дынъ тувра асылы – Ногай Ордадынъ басшылары оьзлери ара таласканнан, баска тыскы эм ишки туьрли себеплер-ден тура, Уллы шоьлликтинъ энъ ызгы, энъ белгили коьшпели патшалыгы бузылды:

*Алты канат ак отавлар конган юрт,
Озып кетти энъ бактылы
куьнлеринъ.
Яманлардынъ яласыннан янган юрт,
Бир юлдызсыз келди кара
туьнлеринъ...*
(М.Аvezов. «Ногай Орда»).

Халк уьшин энъ яман зат – элдинъ бузылувы. Сен оьзинъ кайдай осал аьл-ге келсенъ де, алдынъда аман-эсен кенъ яйылган куватлы юртынъ бар болса, куьнинъ соьнмеген, уйинъ йыгылма-ган. А эгер не шаклы куьшли, билимли, бай болсанъ да, тувган элинъ йок болса, келеектеги куьнлеринъ белгисиз. Мине кайдай аьлге етесинъ элсиз оьксиз болып калганда:

*Танымайды мени энди Ак Эдил,
Яраларды эмлемейди елемик.
Туьз соьйлерге ийменеген кызыл тил,
Ябысады танълайыма от кимик...*
(М.Аvezов. «Юз йылларга кешик-тинъиз баьтирлер...»).

Болса да, дуныяда бир зат та босына тувыл, аьр бир ис оьз ызын калдырады. Ногайлар кайдай занъыраган данъклы, авыр йойымлы йолларды оьтсе де, Ногай Ордасы тарихте дайымлыкка ыз калдыр-ган. Кайсы эл, кайсы халк не шаклы буз-гышланса да, таланса да, кайтадан яркы-рап туьзилер ниетин, ийгиликке ымтылу-вын бир де тасламага керек тувыл. Поэт келеекке тек сенимлигин калдырмайды, (бу сезим аьдем юрегинде оны ман бир-ге оьледи), ол халкына туьз шакырув эте-ди:

*Суьйимине синъген аьр бир
ногайдынъ,
Аз калсак та – талк болмаган
халкпыз биз.
Тарихлердинъ бетлеринде
данъкымыз
Коьзяслар ман кан карысып язылган.*

*Оьзимизде оькиништи ягайык,
Феникстей тирилейик кайтадан.
«Оьтти куьним...» – деп оькинме,
ногайым,
Батар куьннинъ атар танъы –
алдыда!*

(М.Аvezов. «Оьтти куьним...» – деп оькинме, ногайым»).

Ясын ямгырдан сонъ яйылган куртка-шыктан янга тазалык сепкендей, каранъа туьн коьгине юлдызлар яккандай, кысты кувып, язлык аькелгендей сыдыралар.

МАГОМЕТ-АЛИ ХАНОВ,
РФ Язувишлар союзынынъ агзасы.
Суьвретте: М. Аvezов.

СЫЙЛЫ АЬРЕКЕТШИ

Мавлидин Ильясович Шангереев Ногай районы-нынъ Карагас авылында 1956-ншы йылдынъ 4-нши ноябрь айында тувган. Оку-вын тамамлап, ол Махачка-лада авыл хозяйстволык техникумынынъ ветери-нарлык фельдшери кеспи-син байырлайды. 1977-нши йыл яс специалист оьзи-нинъ ис аьрекетин Карл Маркс атындагы совхозын-да ветеринарлык фельдше-ри болып баслайды.

Яс аьскер сырасында эр борышын яваплы тол-тырып, 1980-нши йылдан алып Нариман авылында «Путь Ленина» совхозы-нынъ 1-нши номерли боь-лигинде ветеринар врачы болып аьрекетин баслай-ды. Билимин оьстируьв мырадта, 1986-ншы йыл ол тав авыл хозяйство-лык институтына туьседи.

1992-нши йыл ветеринар врачы кесписин байыр-лайды. Сайлаган кесписи бойынша «Путь Ленина» совхозынынъ бас ветери-нар врачы куллыгын юри-теди. 2001-нши йылдан алып Ногай район «Нари-мановский» ветеринарлык управлениесининъучасток етекхиси аьрекетин бар-дырады. Авыл хозяйство-сында эткен ийги косы-мы уьшин М.Шангереев ДР ветеринария бойынша комитети атыннан баалы савгалар ман, Сый грамо-талар ман, баргылар ман савгаланган. 2014-нши йыл М.Шангереевке Вете-ринарлык куллыкшылары-нынъ куьнин байрамшы-лавы ман байланыста эм аграрлык комплексининъ тармагында коьп йыллар намыслы куллык эткен коьримли иси уьшин РФ

авыл хозяйствосынынъ министерствосы атыннан разылык хаты тапшырыл-ган.

Ол сыйлы аьрекетши болып калмай, коьримли аьел басы да болады. Ол доьрт аьвлетин тербиялап, оларды яшав йолына сал-ды. Онынъ увылы Арс-ланбек Шангереев те ата-сынынъ йолын кувып, тав авыл хозяйстволык инсти-тутын тамамлап, ветери-нар врачы кесписи бой-ынша сулыбын байытып келеди. «Анадан коьрген тон пишер, атадан коьр-ген ок йонар» – дегенлей, ол да Ногай районынынъ ветеринарлык управлени-есининъ тармагында аьре-кет этип келеди.

М.Шангереев ис йол-дасларынынъ арасында уйкен сый-абырай казан-ган. Ол аьр кимге де йога-

ры коьнъил мен карай-ды, ис йолдаслары болса, онынъ акында тек ийги соьзлер айтадылар.

Ногай район ветери-нарлык управлениеси-

нинъ ис коллективи.
Суьвретте: М. Шанге-реев.

Т.Я. АККИШИЕВ

Быйылдын -нши октябринде жашавын 81-нши йылында айтылган ис ветеранымыз, ызгы йылларда дин аьрекетшимиз Темирхан Языевич Аккишиев топырак болды.

Темирхан Аккишиев 1936-ншы йылдын 19-ншы январинде

алдынгысы Караногай районунун Маштак-Куйы авылында тувган. Ис йолун аьелине коьмек этуьв ниети мен 16 жасында колхозда баслаган. Ленин атындагы колхозы оны ийги куллык этуьвши яслар санында шоферлар курсына окувга йиберген. Соны уьстинлик

пен кутарып, тувган хозяйство-сында ислеп баслаган.

1961-нши йылдын 1-нши мартында Ленин атындагы колхозы совхозга айландырылады. Т.Аккишиев совхозда да юк тасуушы автомашина водители болып куллык этеди. Соьйтип, ол 40 йылга ювык заман мунда таймастан водитель болып ислеген. Оьзине тапшырылган иске яваплыгы, мукаятлыгы, сабыр ийги хасиети эм ис нызамы ман ис коллективинде уйкен сый-абырай казанган. Куллыгында етискен уьстинликлери уьшин Т.Аккишиев 1966-ншы йылда «Ис кайратлыгы уьшин», 1970-нши йылда В.И.Лениннин 100 йыллык сыйына «Даньклы иси уьшин», «Ис ветераны» эм баска медалылар мен савгаланган. Ол КПСС члени, Коммунист исинин ударниги, бир неше кере Социалист базласувдын еньюьвшиси деген коьп туьрли сыйлы вымпелларга да тийисли болган.

Ленин атындагы совхозынын исшилери ога сый этип, «Темирхан-акай» деп атаганлар. Ол уйкен татым берк уйдин иеси, оьз балаларына суьйикли атасы болып, коьримли аьел курган. Биз Темирхан Аккишиевтин дуныядан таювы ман байланыста ак юректен каты кайгырамыз. Онын балаларына, ялгыз иниси Адильханга, кардаш-ювыкларына бассавлык йораймыз.

Темирхан Аккишиевтин бийик аьдемшилиги, намыс тазалыгы, исине, тувган ерине алаллыгы, аьдемлерге яхшылык йоравшы ярк келпети юреклеримизде оьмирлерге сакланар.

Алдынгы Ленин атындагы совхоздын исшилери.

АДМИНИСТРАЦИЯ МО СП «СЕЛЬСОВЕТ КОКТОБУНСКИЙ» НОГАЙСКОГО РАЙОНА ИЗВЕЩАЕТ О ПРОДАЖЕ ЧЕРЕЗ АУКЦИОН СЛЕДУЮЩИХ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ:

Сорок восемь земельных участков общей площадью 48000 кв.м. по улице Муллаева для ведения ЛПХ.

Сорок земельных участков общей площадью 50000 кв.м. по улице Южная для ведения ЛПХ.

Восемь земельных участков общей площадью 8000 кв.м. по улице Астраханская для ведения ЛПХ.

Шесть земельных участков общей площадью 6000 кв.м. по улице З. Акмурзаева для ведения ЛПХ.

Пять земельных участков общей площадью 5000 кв.м. по улице Мира для ведения ЛПХ.

Пять земельных участков общей площадью 5000 кв.м. по улице Степная для ведения ЛПХ.

Три земельных участков общей площадью 3000 кв.м. по улице Ростовская для ведения ЛПХ.

Пять земельных участков общей площадью 5000 кв.м. по улице Боль-

ничная для ведения ЛПХ.

Десять земельных участков общей площадью 10000 кв.м. по улице Толстого для ведения ЛПХ.

Девять земельных участков общей площадью 10000 кв.м. по улице Автодорожная для ведения ЛПХ.

Четыре земельных участков общей площадью 10000 кв.м. по улице Т. Бекреева для ведения ЛПХ.

Восемь земельных участков общей площадью 10000 кв.м. по улице К. Боранбаева для ведения ЛПХ.

Девять земельных участков общей площадью 10000 кв.м. по улице Джуманбетова для ведения ЛПХ.

Десять земельных участков общей площадью 10000 кв.м. по улице Ю. Караянова для ведения

ЛПХ.

Дата начала приема заявок на участие в аукционе: заявки на участие в аукционе принимаются в течение 30 дней со дня опубликования настоящего извещения в СМИ по адресу: 368857 Республика Дагестан Ногайский район с. Нариман ул. Н. Батырова, 22 (здание администрации сельского поселения) по рабочим дням с 8.00 до 17.00 по московскому времени.

Аукцион состоится на 31 день с момента публикации настоящего извещения (если 31 день выходной, то в следующий рабочий день) по адресу: 368857 Республика Дагестан Ногайский район с. Нариман ул. Н. Батырова, 22 (здание администрации сельского поселения) в 10 часов по московскому времени.

Глава администрации МО СП «сельсовет Коктобунский» **З.Б. Суюнников.**

Эсап юритуьв кассалык орталыгынын (РКЦ) алдынгы куллыкшылары Суюнниковлардын аьелине
Файрузадын
дуныядан тайганы ман байланыста каты кайгырувын билдиреди, оларгаэмкардаш-тувганларына бассавлык йорайдылар.

КПРФ Ногай район комитети Нина Темирбековна Халиловага аданасы
Владимирдин
топырак болувы ман байланыста каты кайгырувын билдиреди, ога эм кардаш-тувганларына бассавлык йорайды.

КПРФ Ногай район комитети Тойбике Нурманбетовна Шандавовага суьйикли аьптеси
Файрузадын
дуныядан тайганы ман байланыста каты кайгырувын билдиреди, ога эм кардаш-тувганларына бассавлык йорайды.

«ШОЫЛ ТАВЫСЫ» (ГОЛОС СТЕПИ)

(+6)

ТОКТАСТЫРУВШЫЛАР:
Дагестан Республикадын Халк Йыйыны эм Правительствосы.

Бас редактор
КОЖАЕВА Э.Ю.

Газета коьлем коммуникациялар тармагында эм маданият калымжады коршалавада законодательстводы тутувга тергев салув бойынша федераллык службасынын

ЮФО бойынша регионалык Управленисинде регистрацияланган.

Регистрациялык номери ПИ №ФС 10-6455 (26 январь 2007 й.)

Колязбаларга рецензия берилмейди. Олар кери ызына кайтарылмайдылар. Авторлар ой токтастары редакциядыкы ман келисепке боладылар. Авторлар язылмалары уьшин яваплылар. ДР-нын Баспа эм коьлемлик коммуникациялар бойынша комитети.

Баспалавга кол басылуьв заманы – 17 саьатте. Баспалавга кол басылган – 16 саьатте.

Кара-Сув авыл яшавшысы
Азизбек Аж-Магомедович Копиевке
2-нши ноябрде 7 яска толганы ман

Бав емисли бав болсын
Кишкой ясыл теректен.
Сени буьгуьн тувган куьн мен
Кутлаймыз ак юректен.
Хайыры ман тувган куьнинь,
Аьли де солар коьп болар.
Баьри ийги ниетинь
Дайым сенин онь болар.

Кутлавшылар:
атайы Енали, тетеси Енхан, нагашатайы Эрежеп, энеси Айшат.

ШАРА

Сен, Мен, Ол-бирге уллы эл

Дагестан Республикасында 2013-2018-нши йылларына Россия Федерациясында терроризм идеологиясына карсы турув Комплексли планынын шараларын эм «2016-ншы йылга Дагестан Республикасында терроризм идеологиясына карсы турув комплексли программасын яшавга шыгарув акында» Дагестан Республикасынын патшалык программасын толтырувда эм Дагестан халкларынын бирлигин, татымлыгын беркитуьв мыратта республикамызда туьрли акциялар, шаралар оьтедилер.

Яньюларда Балалар яратушылык уьйинде савлайреспубликалык интернационаллык татымлык акция бойынша «Мен,Сен, Ол – бирге уллы эл» деген шакирув астында тоьгерек стол уйгынланды. Мунда районумыздын 10 школасынан 7-11-нши класслардын окушылары катнастылар. Олар шара юритуьвши Балалар яратушылык уьйининь методисти Саида Зарманбетовадын татымлык, шыдамлык, сабырлык, шынты дослык акында сораваырына явап бердилер, хабарладылар, эристилер, оьз ойларын мысаллар келтирип айттылар. Саида Абдулалимовна балаларга туьрли уьйрететаган кыска эртегилер, хабарлар окыды. Ол йыйылган балалар ман 5 туьрли тема карады. Айтпага, «Биз туьрли, ама биз бирге»,

«Шыдамлык – татымлыкка эм тил бирликке йол», «Мен, Сен, Ол – бирге татым аьел», «Неше биз – сол шаклы мен», «Шынты дослык деген не?».

Солай ок, тоьгерек столга «Яслык» яслар орталыгынын етекхиси Сафар-Али Сарсеев те шакирылды. Белгиленген шарадын зональный кезеги Кизляр каласында 26-ншы октябрде оьткен. С.Сарсеев сонда ортакшылык этпеге деп эн де белсенли балаларды сайлаган. Олар – Д.Мамутов, Ю.Абдулсаметова (Кадрия атындагы школасы), Ю.Байгараева, А.Джумаева (А.Джанибеков атындагы школасы), А.Аблезова (Нариман авыл школасы), И.Янакаева (Орта-Тоьбе авыл школасы), Д.Култаева (Батыр-Мурза авыл школасы), Ф.Менлиалиева (Кумлы авыл школасы), А.Давлетова, А.Елгишиева (Эдиге авыл школасы), А.Оразакаева (Карагас авыл школасы).

Сайланып алынган окушыларга «Яслык» яслар орталыгынын етекхиси уьстинликлер йорап, оьз ойларын ийменей айтпага деп маслагат берди.

Дагестан халкларынын татымлыгын беркитуьвге багысланган тоьгерек стол ийги оьйти. Балалар уьшин ол бек пайдалы болды.

Н. КОЖАЕВА.

Суьврете: шарадан коьринис.

Адрес редакции и издателя:
368850, Республика Дагестан, Ногайский район, с.Терекли-Мектеб, ул.К.Маркса, 49
Газета «Голос степи».
Электронный адрес: sholtavisi@mail.ru

Официальный сайт газеты (www.golos-stepi.ru)

Телефоны:

Общий отдел – 21-4-71
Индекс – 51365

Газета выходит 52 раза в году.

Тираж – 2500 экз.

Цена – 5 рублей.

Реклама и объявления публикуются по договорным ценам.

Газета отпечатана в типографии ООО «Издательство «Лотос» по адресу: 367018, ДР, г.Махачкала, Проспект Петра 1, 61.